

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לְקִי הֶרֶב מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שמות – תש"ס – 125 – מאת מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לְקִי זְצוּק"ל

היו עבדים, הגברים והנשים! אלא, הלכו לים ולקחו דגים עשו מעשר... והם נותנים לאחרים מכל מה שהיה להם נתנו מעשר לעניים. זאת אומרת שבנוסף על תפקידן לשפר את הילד גם היו גבאיות של צדקה לתת פרנסה לאם ולנולד עיין מדרש רבה שמות א'.

במדרש שיה"ר פ"א כתוב שפעם אחת היה רבי דורש ואנשים התנמנמו. אמר להם אתם יודעים, היתה אשה אחת שילדה ששים רבוא! כולם עמדו ותמחו איך יתכן? אם אשה יולדת רביעיה או חמישיה כבר עושים רעש גדול בכל העולם, ששים רבוא, אמר להם כן! כתוב "אז ישיר משה ובני ישראל" שמשה היה שקול כנגד ששים רבוא של בני ישראל ויוכבד ילדה אותו. צוחק עליהם רבי! לפי המציאות היום זה מובן, יש יהודי יקר וחשוב מאד שמשקיע מאונו ומוזנו והקים את האגודת אפרת ופועל לא רק להשפיע שנשים לא יפילו אלא גם מספקים להם מים ומזון. לפעמים בוכים ומבקשים עזרה: בעלי לא עובד, אין פרנסה וע"כ מיעצים להם להפיל והאגודה נותנת להם כסף, לוקחת מעשירים ונותנת לאחרים. ורק בשנה אחת מנעו 785 הפלות, תעשו חשבון במשך חיים זה יכול להגיע ששים רבוא וגם אפשר שיוכבד ומרים זכו למנוע הפלות של ששים רבוא הרב הזמין את ד"ר שוסהיים לשאת דברים לפני הציבור.

דין המבשל בשבת בשוגג או במזיד

ההלכה לא רק לשבת זו אם יצרכו אלא לעוד שבתות אם קורה שהחשמל נפסק בליל שבת ואחרי שעה שעתיים או יותר או כמה דקות ואח"כ תוקנה התקלה וחודש הזרם. השאלה היא האם מותר להשתמש או להנות מהחשמל לאחר שחודש ובאיזה תנאים מותר להשתמש. מובא בגמרא מס' כתובות ל"ד, א' והובא ברי"ף שבת י"ז א' :

"תניא: המבשל בשבת - בשוגג יאכל, במזיד לא יאכל דברי רבי מאיר ומפרש רש"י: "בשוגג יאכל אפילו בו ביום. במזיד לא יאכל הוא לעולם, אבל אחרים ישראלים אוכלים" משמע במוצאי שבת.

ממשיכה הגמרא: "רבי יהודה אומר: בשוגג יאכל במוצ"ש, במזיד לא יאכל עולמית". וברש"י: בשוגג יאכל הוא למוצ"ש ולא בו ביום דגרינן שוגג אטו מזיד. במזיד הוא לא יאכל עולמית, אלא אחרים יאכלו במוצ"ש".

ודעה שלישיית בגמרא: "רבי יוחנן הסנדלר אומר: בשוגג יאכל, למוצ"ש לאחרים ולא לו, במזיד לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים". ופרש רש"י שאצל ר"י אסור גם לאחרים יאכל בכ"י צרויה ולאכילה אסור ובהנאה למוכרו לגוי מותר.

ואמרו התוספות ד"ה במזיד: "כללא דמילתא: מזיד דר"מ - שוגג דר"י מזיד דר"י - שוגג דר"י הסנדלר". היינו שר"מ שוגג מותר לו בו ביום וכ"ש לאחרים ובמזיד בשבת אסור לו ולאחרים ובמוצ"ש מותר לו ולאחרים.

ובדברי התוספות בדעת ר"י שוגג בו ביום לכולם אסור, ממוצ"ש מותר לכולם - לו ולאחרים, במזיד הוא לא יאכל עולמית ואחרים במוצ"ש. ולדעת ר"י שוגג כמו מזיד של ר"י ובמזיד אסור עולמית לו ולאחרים.

ופסקו הרי"ף והרמב"ם פ"ו הכ"ג כרבי יהודה, וכן פסק בשו"ע סי' שיי"ח סעיף א': "המבשל בשבת במזיד אסור לו לעולם ולאחרים מותר למוצ"ש מיד, ובשוגג אסור בו ביום גם לאחרים ובערב מותר גם לו מיד" היינו כר"י לפי פרש"י.

ואמנם הגר"א בביאורו פסק כר"מ כפי שיטת התוספות וכתב במשנה ברורה ס"ק ז' שיש לסמוך עליו במקום הצורך.

ובכל אופן אם נתבשל בשבת - דעת הרשב"א לאסור הכלי כיון שבלוע באיסור ויש מקילין עי' כה"ח ס"ק ט' ועיין ערך השולחן הספרדי.

ומובא בשו"ת כתב סופר שהמבשל בקביעות בשבת כגון פונדק של ישראל אסור למי שמתבשל עבורו וגם מי שלא נתבשל עבורו אסור משום "לפני עיור לא נתן מכשול" ומשום מסייע בידי עוברי עברה עי' כה"ח ס"ק י"ב אוכל שבושל בשבת במסעדה או במלון

אם אדם הולך לאיזה מקום ורואה שמבשלים בשבת ולא בישלו בשבילו וביום ראשון רוצה לאכול מהתבשל האם אפשר?

אומר הרשב"א קודם שהכלים האלה צריכים הגעלה מובא בכה"ח ס"ק ט' אומר הכף החיים נראה מלשונו של השו"ע שמה שכתוב אסור לו לעולם

השיעור לעילוי נשמת : מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לְקִי זְצוּק"ל

פרשת השבוע : שמות

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ח.

שימוש בחשמל שתוקן בשבת

שימוש בחשמל שתוקן בשבת

השבוע נקרא בפרשה על וימררו את חייהם בעבודה קשה, ולא זו בלבד אלא שכתוב אח"כ "ויאמר מלך מצרים למילדות העבריות אשר שם האחת שפרה ושם השנית פועה ויאמר להן בילדכן את העבריות וראיתן על האבנים אם בן הוא והמיתן הוא ואם בת היא וחייה" וכתוב "ותיראנה המילדות את האלוקים ולא עשו כאשר דיבר אליהן מלך מצרים ותחיינה את הילדים" אומר רש"י "ותחיינה את הילדים - שהיו מספקות להן מים ומזון, בא מלך מצרים ואמר מדוע החייתן את הילדים: אתם עושים שתי רעות לא שומעים לקול המלך וגם נותנים אוכל ומזון. ענו לו "כי לא כנשים המצריות העבריות כי חיות הנה". זו תשובה על מדוע לא עשו כדברי פרעה להרוג, והיכן התשובה על "ותחיינה"?

על הפסוק "וייה כי יראו המילדות את האלקים ויעש להם בתים", אומר רש"י בתי כהונה ובתי לוויה - מיוכבד, ובתי מלכות - ממרים, מפועה. ולמה קוראים לה פועה, כתוב במדרש שהופיעה פנים כנגד פרעה וזקפה חותמה בו. אמרה לו, אוי לו לאותו האישי שבא האלוקים להפרע ממנו, ונתמלא עליה חימה להרוג. שפרה - שמשפרת את דברי ביתה, מפייסת עליה, אמרה לו, אתה משגיח עליה תינוקת? היא אינה יודעת כלום! פועה אומרת לפרעה אני לא כמו אמי כמו כל העבריות. פועה הופיעה פנים כנגד פרעה, דיברה אתו דברים קשות, אמרה לו: אתה "רוצח" אתה גורם הפלות, אתה גורם לנשים להרוג את הילדים! נתמלא עליה חימה, אמר: תהרגו אותה! באה שפרה ומשפרת את דברי ביתה, ואמרה היא ילדה בת חמש שנים, תינוקת. אמר לה אבל היא מדברת דברים חצופים!!

אמרה פועה מה אתה מדבר עם אמא שלי תתוכח אתי, אמא שלי משפרת את הדברים. אתה לא רוצח? אתה לא הורג? דברים כדורבנות ועל זה אין לפרעה תשובה.

"ותחיינה..." מספקות להן מים ומזון. לנו אין תקציב לתת ולפרנס אם יולדת, והנולד? אבל אין כח בעולם למנוע מיהודיה שרואה יולדת במצב קשה ולא לרחם. אנו רחמנים מטבענו וזה אי אפשר לעקור. ואין לנו תשובה לענות לך על "ותחיינה". ולפי "מעם לועז" הן ענו לו מאחר והעבריות לא מזמינות אותנו לילד כי חששו שאנו נשמע בקולך להרוג את הילד ע"כ עשינו בחוכמה חילקנו מזון כדי לפתות אותן שיזמינו אותנו.

אומרים חז"ל על בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה, שחור היה בנו של כלב וכלב היה בעלה של אפרת "וככל בן חצרון הוליד... ויקח לו כלב את אפרת" דבה"א ב, יח אפרת זו מרים, ולמה נקרא שמה אפרת? שפרו ורבו ישראל על ידה, שפרו ורבו? מה היא עושה להם? היא הרי רק המיילדת. אומרים חז"ל: בדרך כלל בלידות יש סיבוכים הן מחולשת האם הן מחולשת הולד. ובפרט שהנשים היו בין אלה שעבדו עבודת פרך גם בתקופת ההריון וסביר שילדו ילדים פגומים. וכן מיתת היולדות בעת הלידה מחולשה וכן ממה שיוולדות ששה בכרס אחת. כשראו שפרה ופועה שהאם במצב קשה או שהעובר מת במעיה או נולד פגום, מחוסר אבר, היתה פועה עומדת ואומרת: אם יצא לא בריא מה יגידו עכשיו הנשים העבריות? ששמענו לפרעה. אנחנו עשינו אותו עיוור, חוגר וכו' איך אפשר? לכן היתה פועה צועקת רבשי"ע שלח רפואה שלימה לילד הזה, והקב"ה שמע לתפילתה נמצא שעל ידה פרו ורבו ישראל. "ותחיינה את הילדים" אומרים חז"ל ותחיינה "את" אלו האמהות, "הילדים" ילדים ממש, שתפללו על היולדת והנולד. והיו מספקים מים ומזון לאלפי נשות ישראל, וזה עולה הרבה כסף מאיפה יש להן לשפרה ופועה כ"כ הרבה כסף? היו לוקחות מהעשירות ונותנות לעניות? אילו עשירות יש במצרים, הרי כולם

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי הַרְבּ מְרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שמות – תש"ס - 125 - מאת מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרְה"ג מְרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

סי' ל"ח ושוי"ע ר"ז סי' רנ"ט מ"ב .

הסקה שנדלקת בשבת ע"י שעון שבת

אותו דבר בענין הסקה שמים שעון שבת שמדליק ומכבה את ההסקה בשבת האם מותר להשתמש או אסור להשתמש. או למשל ישנם בתי כנסיות שקמים בבקר להגיד תהילים ומכניס מיחם שבשתיים בבוקר חשמל דולק מדליק את המיחם והמים מתחילים לרתוח, מותר או אסור להשתמש בדבר הזה.

הגמרא אומרת כך: אדם אחד הביא את האור ואחד הביא עצים - אחד לקח אש שם על הרצפה בא האדם השני שם עצים על זה - ואחד שופת את הקדרה ואחד מביא את המים לתוך הקדרה ואחד מביא בשר לתוך הקדרה ואחר מגיס כולם חייבים, והגמרא מקשה הרי למדנו שרק האחרון חייב וכולן פטורים הא דאתי לאור בעיקרא הא דאתי לאור בסוף" ביצה דף ל"ד ע"א .

כתב הרמב"ם: אם אחד שפת קדרה בתחילה שם סיר ריק על כירה ובא אחר ונתן בו מים עדיין לא בוער ובא אחר נתן בשר ובא אחר ונתן את התבלינים ובא אחר ונתן את האור ובא אחר ונתן עצים על האור ובא אחר והגיס. השנים האחרונים חייבים משום מבשל והראשונים פטורים הלכות שבת פ"ט הלכה ד'. ועיין ראב"ד שם ובאורך בכסף משנה משם מהר"י גירב ולחם משנה שם המסבירים את הרמב"ם. האחרונים חייבים אבל הראשונים "פטור אבל אסור" היינו שאסור מדרבנן. אסור לשים את הסיר על הגז למרות שאין בו אש כי עתיד לבוא בו אש אין אסור דאורייתא אבל יש איסור דרבנן, מזה לומדים הפוסקים שאם אדם שם אוכל על הפלטה שעתיד לבוא האש כשתבא האש היא חייב אם בשבת ידליק אותו אבל שעון שבת אין בו איסור מדליק אבל פעולה ראשונה שעשיתי ששמתי על הגז אני חייב מדרבנן פטור אבל אסור מזה למדו שאסור לשים את האוכל על האש ושתיד לבוא האש וזה כתוב בשו"ע סי' רנ"ג סעי' ה' שהיתה שפחה גויה כתוב שאם באה שפחה גויה לפני שמדליקה את התנור בבית מוציאים את הקדרות מושיבים אותה על יד התנור של החורף או עליו והגויה מבערת את התנור וע"י זה הקדרות חוזרים ונרתחים. מותר אבל ע"י ישראל אסור כהאי גוונא אם המשרתת עושה איך מותר? הרי למדנו פה שאם אדם עושה פעולה שאח"כ בא האש אז זה אסור והרי השפחה עושה עבור ישראל. הרמ"א מתיר, בא משני"ב וכף החיים אומרים יש שני סוגי תנורים יש אחד שרק מחמם את הבית באה הגויה מדליקה כי קר לה תיכף נראה אם מותר ליהודי להתחמם בזה אח"כ רואה אוכל קר שמה ליד התנור ואח"כ מדליקה את האש אומר המש"ב בזה מותר אבל ש"אינגליש תנור" שבא ממנגליה שגם מחמם דירה וגם מחמם אוכל זה אסור כי מיועד גם לחמם אוכל ועיין מש"ב שם סי"ק צ"ה צ"ו וסי"ק צ"ט וסי"ק ק' וכה"ח סי"ק פ"א פ"ב וסי"ק פ"ו ועיין למג"א סי"ק מ"א ולגאון שמחמיר יותר. ובאופן כזה אסור לגויה לשים את האוכל לפני שמדליקה.

אם אמר לגוי לחמם לו אוכל מבושל כל צורכו והוא יבש. אסור לו לאוכלו אפילו אם ישאיר אותו אח"כ שיתקרר מדיןקנס ע"י ואם הגוי עשה בעצמו עבור היהודי יש להמתין עד שיתקרר ואח"כ יאכל שלא יהנה ממעשה שעשה גוי בשבת.

עכשיו כלל נוסף, אדם יושב בבית שלו ובא גוי וראה אותו יושב בחושך והדליק לו חשמל. אסור לכל אפילו למי שלא הודלק בשבילו שו"ע סי' רע"ו סעי' א'. בא אדם אחר לא חבר שלו יאמר אתה לא הדלקת בשבילי הדלקת בשבילו אני אשתמש בחשמל הזה אומר השו"ע אסור לכל אבל אם הדליקו לצורכו, הגוי הדליק לעצמו או לצורך חולה ישראל אפילו שאין בו סכנה, מותר ליהנות מהאור לאחרים כי אנו אומרים נר לאחד נר למאה. הדליק בשבילו אם בא עוד יהודי והשתמש בו הגוי לא הוסיף פעולה בשביל ישראל אבל במדורה שעושים כדי להתחמם יש אוסרים משום גזרין שלא ירבה בשבילו אומר הב"ח שגוי שמדליק מדורה בשביל להתחמם לא מתכוון שגם יהודי יתחמם אח"כ הוא מכיר. ואומר אחד הרבנים טוב שאדם ילמד איזה מסכת משניות בע"פ או אפילו פרק אחד עם פירוש שם יודע גמרא ילמד בע"פ, כך שאם אדם נמצא באמצע נסיעה לא היה בגדר ישב בדי יודוס, ישתוק? תקרא משניות בע"פ תלמד פרק מפרקי אבות וכו' בזמן שנמצא במקום שלא יכול ללמוד תורה יאמר אותה. או אם נמצא בביתו וכבה החשמל בליה שלא יהא יושב בטל ילמד וישן ויחזור על אותו פרק

שאם יש בית תבשיל פונדק המבשל בקביעות מדי שבת ודאי שאסור למי שנתבשל לדעתו ורצונו ועוד אפילו למי שלא נתבשל לדעתו כלל אסור ליכח ממנו, משום לפני עורר לא נתנו מכשול ואסור משום מסייע ביד עוברי עבירה כ"כ הדבר הזה חמור עיין כה"ח סי"ק י"ב .

שימוש בבעלי חיים מאלפים בשבת

כיום מצוי שאנשים מאלפים בעלי חיים לבצע משימות ויכול לאלפו שידליק ויכבה החשמל לדוגמא או שאר איסורי שבת מה הדין? האם נאמר שכיוון שבעל החיים אינו מחוייב בשמירת שבת מותר לעשות כן, או שמא נחשב כמו ששלחתי גוי לעשות בשבילי איסור. ובגוי פשטא שאסור לעשות כן אלא שיש מחלוקת האם איסור דרבנן אסור אמירה לגוי או דאורייתא. ע"י בית יוסף ש"י סי' רמ"ד משם הסמ"ג כל מלאכה לא יעשה בהם שמות י"ב שאפילו גוי לא יעשה מלאכה שלך. ועיין שם בדעת זקנים ובעלי התוס' על התורה ורמב"ן שהביא מכלילתא ולדעתם זה רק אסמכתא ועיין רש"י שם "אפילו ע"י אחרים" ועיין רמב"ם שבת פ"ו הלכה א' משום חשש שישראל יעשה. וכל האיסור בגוי מדין שליחות וכדברי רש"י שבת קנ"ג ד"ה מאי טעמא שאם ישראל אומר לעכו"ם הוי כמו שליח שלו וכאילו הוא עושה. אבל בחיה כיצד תיעשה שליחה של אדם? תאמרו שבגמרא לא חשבו בכלל על המצאות כאלה! איתא בגמרא שבת י"ט, א' - "ת"ר נותנין מזונות לפני הכלב בחצר. נטלו ויצא אין נזקקין לו כיוצא בו - נותנין מזונות לפני הנכרי בחצר נטלו ויצא אין נזקקין לו" והיינו החשש בנכרי שמא יטול ויצא לרשות הרבים ויאמרו שעושה כן בשליחותי. ומכיון שהנחתי לו בחצר - אין חשש ע"י"ש מדין דרכי שלום מותר לתת מזונות לפני נוכרי מ"מ שם הלכה כ"א. ע"י שו"ע שכי"ה א' ודין נתינת מזונות לכלב - כנכרי. ולכאורה, מה אכפת לי שיוציא החוצה? אלא משמע שכן אכפת לי ואסור לשלחו לעשות איסור ועי' רמב"ם פ"ו הכ"א ובמגיד משנה בשם ירושלמי שבמפרש עמ"נ לצאת אסור. והגמרא שם שואלת "הא תו למה לי היינו הך" כלומר מדוע הברייתא מביאה שתי דוגמאות של גוי ושל כלב, ומתרצת שכלב רמו עליה לזנונו ונוכרי רק מדין שלום. ע"י"ש משמע כשם שאסור לאמר לנוכרי או לרמוז לו כן אסור לרמוז לכלב. ובפרט לסברת הרמב"ם דלעיל שלא תהא שבת קלה בעיניו.

ומכאן למדו הפוסקים שאילוף בע"ח לחלל שבת הוא ג"כ אסור כמו אמירה לגוי. וק"ו שאסור אמירה לגוי וק"ו בן בנו של ק"ו שאין לומר ליהודי שאינו שומר תורה ומצוות לחלל לנו שבת. כי אף שהוא "פטר עצמו" מקיום מצוות משמים לא פטרוהו וחייב בכלן בדיוק כמונו ועיין פרמ"ג א"א סי' שכ"ה סי"ק כ"ב .

כניסה לבנין שהשוער פותח שער חשמלי

יש בניינים גדולים שיש בהם שומר, יש שומרים גויים ויהודים שהמלאכה שלהם לפתוח שער חשמלי או להכין את המעלית שיעלה הדייר או חילול שבת אחר שעושים למען הדייר, להדליק אור בכניסה וכדומה. אם עושה עבור דייר מסויים והוא יהודי אסור ליהנות. ואם עושה לכולם יחד היינו לדייר יהודי ולדייר נוכרי - מותר וכ"ש אם עושה לשם הנאתו של הגוי.

פלטה שנדלקת בשבת ע"י שעון שבת

מה הדין אם אדם שם אוכל על פלטה בערב שבת פלטה חשמלית או פלטת שבת או תנור אבל הוא חס על החשמל "כחס על הנר כחס על השמן כחס על הפתילה" דוקא בזה הוא חס על כספו הוא שם את האוכל ושם שעון שבת, שהשעון מכוון כשחוזר בשבת בחמם ורמיח מחמם לו את האוכל, ברבע לשש נכבה, ואח"כ מחר בבוקר בעשר כשחוזר מהתפילה נדלק ומחמם לו את האוכל, ושוב נכבה והכל ע"י שעון שבת שהוכן מע"ש. הוא לא עשה כלום השעון עובד מעצמו כי הוא ערוך מע"ש והאוכל מונח מע"ש.

יש דבר אחר שם את הפלטה בער"ש מכוון שעון לשעה עשר בבקר מוציא את החמין שהתבשל בער"ש כל צורכו שם על הפלטה הקרה אחרי עשר דקות, השעון מדליק את הפלטה וזה מחמם את האוכל מה מותר ומה יש בו איסור.

על המקרה הראשון ששמים את האוכל והשעון עובד הרב עוזיאל כתב במשפטי עוזיאל הוצאה אחרונה אוסר. דעת חזו"א גם כן אוסר בספר יסודי ישורון מערכת טל מלאכות עמוד 129 ובמקור ח"ג דף מ"ב וחזו"א

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

שמות – תש"ס - 125 - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

עבודה אינו היתר הלכתי אלא היתר לפי חוק בלבד. וזאת צריכים לזכור. נעבור להסקה ולאור נכון שאין אדם חייב לעצום את עיניו, נכבה החשמל ונדלק כאן לא משנה מתי נדלק. אם נדלק אח"כ זה לא נר לאחד נר למאה נכון שלא חייב לעצום את העיניים ולעזוב את הבית אבל תלמוד בע"פ ולא מספר, לא תהנה באופן ישיר מהאור. הסקה מבאי דוגמא לאדם יש הסקה פרטית בגז או יש לו הסקה מרכזית בכל הבית כל הסקה כזו צורכת חשמל. חוץ מהסקת נפט וע"כ אם אדם שם הסקה שתדלק לו עד 10 בלילה וב-9 נכבה ואח"כ חזר החשמל ב-9:30 ונדלק פה בזה לא כמו אוכל שנשאר חם בהסקה אני לא חייב לכבות את ההסקה זה מוקצה, כשחוזר החשמל ומתחיל לפעול שיפעל לא חייב לצאת מהבית אבל אסור לי להתקרב להסקה הזו ולהינות ממנה באופן ישיר ואפילו שהמלאכה נעשית ע"י ישראל כתינוק חשבינן להו ועוד שכולם חולים אצל הקור. פעם היה מכשיר חשמלי שעובד כל הזמן לנגב ידיים, כיום אתה שם ידך המכשיר עובד לא שם לא עובד, ודאי שאסור בשבת. אבל פעם היה מייבש שמופעל ע"י לחיצת כפתור אז שמו שעות שבת שיפעל בשעה 10 למשל, כשכהכנתים עולים לדוכן, גם זה אסור כי המים של הידיים "מתבשלים" שם בחום אתה מבשל מים בשבת וזה אסור לך, בהסקה לא חייב לצאת מהבית אבל לשים דבר בלי מים אסור על ההסקה לחמם או להתקרב אליה.

שימוש במים בשבת

יש מי שאומר שלפני שבת צריך לקנות מיכלי מים של הגולן אני אומר הגולן ולא קרית שמונה כי עכשיו רוצים לגנוב לנו את המים שלנו מהגולן מהדין אין צורך. למשל בסביבות ירושלים יש משאבה במושב אורה ששואבת מים ומעבירה לירושלים. אבל אתה תיקח דלי מים והוא יקח דלי מים ויחסר, והמשאבה תתחיל לפעול בירושלים אין בעיות אנו גרים בשכונה שיש מגדל מים ובשכו' בית וגן יש מגדל מים, אם שואב מים מהמגדל יש בנין יותר גבוה מהבנין קורה שיש פחות מים אז בירושלים אין בעיות כי למעשה אני לוקח מים מהחבית, נכון שבא לי עוד מים מהמגדל וזה מתבטל במים שבחבית, אבל במקומות בארץ שאין חביות ומגדל מים יש משאבה שאתה פותח ברז המשאבה מתחילה לפעול להביא עוד מים יש מי שאומר שעליהם לקחת מיכל של מים ואסור בשבת להשתמש יש מי שאומר שזה גרמא דגרמא וכל מיני קולות ויש היום על מה לסמוך גם מחוץ לירושלים, אבל אם נפסק החשמל והמשאבה לא פעלה בירושלים אין בעיה אבל גם בארץ אין בעיות כי בצינורות יש מים וזה גרמא וגרמא.

השנה היא שנת ה' תש"ס - בשבועות האחרונים מדברים הרבה על שנת אלפיים אנחנו לא יודעים מה זה שנת אלפיים אנו יודעים שנת ה' אלפים תש"ס לבריאת העולם, זה אנו סופרים אבל הם מחפשים להם תאריכים, לנו אין שום נפקא מינה, שיעשו להם חגאות, תאריכים, יפחדו וירעדו, אנו הן עם לבדד ישכון ובגוים ובמנינם לא יתחשב. ומתפחד שלהם הם מכניסים פחד שבליל שבת לא יהיה אוכל, מים וכו'. לוקחים ארבעים וחמש אלף יהודים שיחללו שבת עם היתר לעבוד בשבת, "פסק הלכה" לעבוד בשבת, מכניסים לאנשים כל מיני דמיונות, אחד אומר תצבור מים והשני אומר תצבור הרבה תרופות, תצבור ככה וככה וכו' ואנו אומרים אם כבר לצבור שיעברו תורה ומעשים טובים, זה כן, אבל לא להכנס לפחד ודמיונות וחשש וכו'.

אין לערוך מסיבות בחגי הגויים

אנחנו לא בצורנו צורם ולא מנינו מנינם ולא מספרנו מספרים אין לנו חלק בהם ולא בהמוניהם ואמרת ואני חוזר ואומר איך יהודים לשמוח ולרקוד בחצות לילה במנינם. הם צריכים לדעת שאנחנו הספרדים סבלנו מהנצרות סבל עצום מאוד באינקויזיציה כמה עינו אותנו וכמה נהרגו על קידוש השם ובאשכנז יותר גרוע כמה רציחות רצחו בשם אותו האיש אז אדם חושב בזמן חגא שמהם הגיע לנו כל הצרות? אלך לרקוד על הדם של עם ישראל לרקוד על העינוי על ההשמדות על עלילות הדם? מחוץ שזה אסור לא תעשו כמעשיהם, יש אנשים נמצאים בארץ יהודים, תגיד למישהו רשע - ישתוק אבל אם תאמר אתה לא יהודי יכעס אני כן יהודי ולא רק זה יזייפו תעודות שלהם ליהודי תאמר ליהודי לא יהודי זה מרגיז אותנו. יהודי אתה יודע בגלל יהדותך כמה סבלת כמה סבלנו, המכשירים של העינויים

שלמד בע"פ או יחזור ויקרא פרק במה מדליקין או איזהו מקומן. או בא יהודי מומר אומר אתה יושב בחושך והדליק חשמל בבית שלי או נכנס לבית ראה שקר ולובשים מעילים והדליק הסקה, האם בנידון דלעיל חייב לצאת מהבית בין אם הדליק מומר או נוכרי. יהודי הדליק נר לחולה יש בו סכנה מותר לכל יהודי בריא אחר ליהנות ממנו עיין ביאור להלכה סי' רע"ו ד"ה אין בו באוכל פסק בשו"ע בסי' ש"יח סעי' ב' שאסור לבריא שמא יוסיף.

חיל הנמצא באוהל שמישהו הדליק בו אור או תנור

חייל יושב באוהל חשוך בא חבר ומדליק את האור לא מתכוון להזיק, רוצה להאיר לחבירו, קר וראה שקר לו מביא תנור מתוך אהבה לחמם את המקום או אם זה בנין גדול ובא שכן ומדליק הסקה היה קר לו בצהרים בשבת והדליק הסקה לכל הבנין. כתוב בשו"ע שם סעי' א' מיהו אם עשה אינו היהודי בבית ישראל מדעתו אין הישראל צריך לצאת מהבית. הרב כף החיים מביא שאם עשה זה פעמיים צריך לצעוק עליו לגעור בו. זה מדובר בגוי אבל י"א אם יהודי הדליק אסור. יש הבדל אני בא בחדר מדרגות חושך בא השכן מדליק את האור יאמרו לי עצום עיניים ותעלה אל תהנה מן האור. אם בדרך כלל בשבת אני עולה בחשך מחזיק את המעקה ועולה. לא צריך אור, למה לעצום עיניים, אני נמצא בדירה. לא חייב לברוח מהבית שלי, אבל אסור לי לבוא ליד ההסקה ולהתחמם לידה. הדליק חשמל לא חייב לעצום עיניים והרשבי"א מחמיר ומצריך להסב ראשו עיין כה"ח ס"ק כ' אבל אסור לי לקחת ספר וללמוד, אבל לברוח מהבית ולעצום עיניים לא חייב. זה מדובר אם גוי עשה את הפעולה ויש מקילים גם אם יהודי עשה בשוגג שלא מבין חומר האיסור ע"כ כללים.

הלכה למעשה

ועכשיו נסביר למעשה אם נפסק החשמל בשבת לשעות ארוכות ואח"כ תוקן בשבת ושוב חזר לפעול או אפילו במקרים מסויימים אם נפסק לדקות ושוב תוקן וחזר לפעול. אדם שם אוכל בליל שבת כרגיל שם מים חמים ושם חמין שעדיין לא בשל כל צורכו והמים רתחו ונכבה החשמל, תיקנו אותו לא נאמר נר לאחד נר למאה, מתקנים בשביל בתי"ח והצבא. דרך אגב מותר גם לי מדין נר לאחד נר למאה. היום יש בארץ כמה תחנות חשמל יש בחיפה, בתי"א באשקלון, אשדוד, חדרה. אם צריכים חשמל עבור בתי חולים או מחנות צבא מספיק תחנה אחת באשקלון או באשדוד וכו' לכל הארץ אבל מכיון שבכל הארץ יצא קוים החוטים נמצאים בכל הארץ ואנשים משתמשים בחשמל בכל הארץ הם מתקנים את הקילקול אם זה בתחנה עצמה ואז חוזרת הפעולה של הספקת סולר נפט להסיק את המים ולהפעיל את הטורבינות. וא"כ אין כאן דין של נר לאחד וכו' כי כמה שיותר משתמשים צריך יותר חילול שבת. אם בליל שבת נכבה חשמל התקלקל בתוך החברה יש מכשירים מיוחדים שמתקנים ועושים פעולות אסורות בשבת אומר הבעל שלחן לחם הפנים. כל מה שכתוב מותר לשים אוכל על יד מדורה להתחמם מדובר בנדלק בהיתר אבל לא בנידלק באיסור ח"ו עמוד מ"ו, מאמ"ר ש"יח ס"ק ו' יסודי ישרון ח"ג דף ס"ג. אז הכלל כך אם האוכל לא היה בשל בשעה 10 בלילה למשל ואח"כ החשמל נדלק בשעה 4 בבוקר אתה לא יכול לאכול אותו בשבת, אם היה בשל כל צורכו תקום בשעה 10 בלילה אם לא ישנת ותוציא את האוכל תשים בצד שיתקרר ותוכל אותו בתנאי שהיה מבושל כל צורכו. במים לדעת רמ"א שאם המים חמים קצת ויתחממו יותר אז אין בעיה אבל כאן המים נהיו קרים אז גם לדעת רמ"א בסי' ש"יח סעי' ט"ו לאשכנזים וספרדים אסור להשתמש בהם בשבת, זה מדובר למבורגים אבל לילדים לחמם אבי' חלב במים חמים או צריכים אוכל חם, מותר. כתוב בשו"ע כך שבארצות הקרות מותר לאינו יהודי לעשות מדורה בשביל הקטנים ומותר אם הקור גדול שהכל חולין אצל הקור ולא כאותן הנהגים היתר אפילו שאין הקור גדול סי' רע"ו סעי' ד' היינו אם ביום ההוא קר ממש שלא יכול לסבול יכול להגיד לגוי אם יכול לסבול לא יגיד לגוי, כשבא היהודי ועובד מדליק למשל בחברת החשמל אז יש לו היתר ממשד הדתות ממשד החינוך לא יודע איזה משרד נותן לו היתרים, זה לא היתר בשביל "ההלכה" "זה היתר שיתן לו כסף עבוד עבודת שבת" - אין לנו לסמוך על היתרי עבודה הנתנים ע"י משרד העבודה אפילו אם יש שם שר דתי או ועדה שיש בה רבנים. היתר

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

שמות – תש"ס - 125 - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

נמצאים ברומא ופעם בקשתי שיביאו אותם למוזיאון שלנו אמרו לא לא מוציאים את זה כי פחדו "ויענונו" ראה בעני אנחנו נמצאים במצב קשה גשם גשמי ורוחני אבל אנחנו אומרים רבושי"ע אנו מבקשים מהקב"ה רבושי"ע ראה בעוני עמך ישראל ראה בדוחק השעה בצערם של בני ישראל ונזכה ששוב ד' ציון בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן.

שאלות

א.
לפני שאשאל אניה שתי הנחות בבתי כנסת של בני עדות המזרח מביאים ילדים מתחת גיל מצוות לסדר את התפילות חלק מהמורים מעלים את תלמידיהם לקרוא בקריאה של מנחה של שבת לפני הבר מצוה כהנה יש מתפללים שאינם יודעים קרוא וכתוב או יודעים ועושים זאת מהטעם של שומע כעונה האם רק מי שחייב במצוה יכול להוציא את השומע.
השאלות: 1. האם השומע מילד מסדר יוצא יד"ח בכל הענין או אם יש הבחנה בין פסוקי דזמרה והלל לקרי"ש וברכותיה 2. מה דינו של שומע קריאת התורה מפי ילד שלא מלאו לו 13 בשחרית של שבת מנחה של שבת ובשני וחמישי.

היה מנהג טוב לחנך את הילדים לקרוא זמירות וקרבנות. אומר הבא"ח בזמנם היו קוראים את הזמירות והקרבנות גם חלק מנשמת ומיוצר, עד יוצר אין בעיה ילד יכול לקרוא, מיוצר והלאה שזה כבר חיוב ברכות קריאת שמע, אז ילד בר מצוה יכול לקרוא את הקטעים האלה ולפני בר מצוה לא יכול, ואם אין מי שיקרא את הברכות של קריאת שמע אז פחות מבר מצוה יכול לקרוא אבל הגדולים צריכים לומר מלה במילה אחריו.

בס"ת יש הבדל בין שני וחמישי בין ר"ה ויו"כ שעולים חמשה ששה עולים ובין שעולים ארבעה בר"ח, הענין הוא כך בשבת מותר לילד קטן שיקרא את הקריאה שלו, למרות שהוא פחות מבר מצוה. אבל לקרוא את כל הפרשה לא יכול. ואם הילד כהן אומרים לו תתכונן על קריאת כהן שיקרא מתחילת הפרשה עד ששי, או שהילד שעולה בעליה שלו יקרא את רוב הפרשה זה אין בעיה אבל ביום שני וחמישי או יום ראש חודש קטן לא יכול לעלות.

נכון שילד קטן בא לבית כנסת והמורה או האבא שלו באים פעם בשנה או ביה"כ או כשאבא שלהם נפטר, יש מי שאומר שיש לרחם עליו ולתת לו לעלות ויקראו שוב וכן בשני וחמישי. אבל בשבת ויום טוב מעלין קטן. יש מי שאומר תן לו לקרוא אבל תחזור על מה שקרא בשביל למנוע מחלוקת ולקרר רחוקים, יש לעשות כך בדיעבד אבל מלכתחילה שני וחמישי לא נותנים לקטן ויש להזכיר לבר מצוה ולהוריו שלא יבואו לביכ"נ ע"י חילול שבת.

פסוקי דזמרה

טוב לחנך את הילדים וחשוב לחנך אותם שיקראו, היה פעם מנהג גם בבית הכנסת שלנו שאומרים לו לילד אתה תקרא ממזמור זה עד מזמור זה, רננו צדיקים, השמים מספרים, והוא מכין את עצמו לקרוא כראוי ואחרי כן נותנים לו סוכריה וזה מנהג טוב לעודד ולהרגיל את הילדים בקריאה נאמנה. אבל הילד חושב שמותר לו לאכול את הסוכריה עכשיו, וצריך להגיד לו שיאכל רק אחרי הקידוש. יש אצלנו יהודי צדיק שמביא סוכריות על מקל ונותן אותם לילדים שאומרים "ימלוך", גם שם צריך להגיד להם שיאכלו אותם אחרי הקידוש.

ולעצם הענין יש לעודד ולחנך את הילדים לבוא לבית הכנסת להתפלל ולקרוא בקול רם פסוקי דזמרה וימלוך וזה חשוב מאד. דוד המלך ע"ה כתב בתהילים: "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז להשבת אויב ומתנקם". בזכות הבל שאין בו חטא אנחנו יש לנו את העוז והכח להשבת אויב פנימי וחיצוני בסתר ובגלוי והקב"ה יסתירנו בסתר כנפיו ובו נחסה.

ויהי רצון שבזכות הבל פיהם של תינוקות של בית רבן יקויים בנו הכתוב: "להשבת אויב ומתנקם" ונזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

